

# • FØROYA • SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 30.

Lýsingaprisur fyri mm: 12 oyru á  
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 28. juli 1945.

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og  
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

19. árg.

## Hvørjir halda landinum uppi — og hvussu verða teir hagreiddir, sum hava vágað livið fyri at bjarga okkum frá hungri?

Tað er ikki sjáldsamt at siggja í fólkaflókksbløðum, at teirra stóru menn halda landinum uppi.

Á Føroya lögtingi vita øll, at fólkaflókkurin vil einki gera uttan einans at spenna bein fyri aðrar og fella øll uppskot, sum miðja ímóti at veita skip til landið, eins og teir forða teimum, sum vilja grønka landið, fella okkara uppskot um studning til keyp av nýmótans landbúnaðaramóðum, minka um studningin til havnir og vegir, forða fyri at einkjur og fadírleys, gomul og sjúk fáa ta peningahjálp, sum vit javnaðarmenn seta uppskot fram um at veita o. s. fr.

Tá ið vit javnaðarmenn halda alt hetta fram fyri teir, so skuldi ein jú trúð, at teir grótu og lovaðu at teir i komandi tíðum vildu styðja javnaðarmenn. Men tað er nú minni enn so. Teir siga bara at teirra menn rinda tann stóra skattin og eiga øll skip og bátar. Ifall teir ikki vóru, so hevði illa verið vordíð í Føroyum. Teir halda landinum uppi o. s. fr.

Men er nú soleiðis? Øll minnst at beinan vegin, ið kríggíð brast á, vildu reiðarar sleppa at selja bæði sluppir, trólarar og øll onnur fer út av landinum. Tað forðaðu vit saman við L. Z. og hansara monnum og sambandsmonnum, meðan fólkaflókksmenn bardust sum lóvar fyri at sleppa reiðarum at selja. Hvussu hevði verið vordíð, ifall fólkaflókkurin tá hevði haft fleirtal á tingi? Ja, tað kann hvørt smábarn rokna út.

Men fara vit eitt sindur longri aftur í tíðina, so vita vit, at tollur varð lagdur á kaffi, te og sukur fyri at hjálpa reiðarum at reiða skipini út, tá ið teir ikki orkaðu sjálvir at reiða tey út. Allir landsins íbúgvargar hava soleiðis verið við til at bera byrðuna fyri at skipini skuldu kunna ganga. Hetta skal ikki verða sagt sum triksl til okkara reiðarar — tvørturímóti vilja vit viðganga at tíðirnar tá vóru so út av lagi ringar, at skipini kundu ikki bera seg. Vit bera tað bara fram fyri at sláa fast, at tá ið illa gongst, verður heitt á allar landsins íbúgvargar fyri at taka tung tøk og lyfta í felag. Tað er rætt at hetta verður gjørt, og illa gongst

allastaðni har tað ikki verður lyft í felag øxl móti øxlum.

Men nú eina tíð hava skipini givið yvirskot, nú er tað skeiðt at siga, at einans nakrir fáir menn eiga alla æruna fyri tað ríkidemið sum skipini hava borið til landið.

Upp aftur leitar hugurin longri fram til ta tíðina, tá ið skipini fiskaðu við Grønland og á Suðurlandinum. Vit siggja fyri okkum teir baldi sjógarparnar í oljukturæðum og styvlum standandi fram við lénningini og draga teir toskarnar, sum fæða skuldi teirra konu og børn, men sum harumframt skuldi veita reiðarum tann peningin, sum skuldi rinda rentur og avdrag av tí láni, sum skuldi rindað rentur og avdrag av tí láni, sum skipið við sínum motori var keypt fyri. Teir eiga soleiðis ein part av æruni fyri at skipini eru skuldfri í dag og at tey nú færa gull til landið. Vit høvdu næstan sagt, at teir eiga tí ein part av skipinum og tí gulli, sum tað ferir og hevur fært til landið, men tað vita vit at hann ongan juridiskan rætt hevur til; men so miklan moralskan rætt halda vit at hann eigur at hann skuldi kunna sloppið at siglt við skipinum og á tann hátt fingið part av tí góða eins og hann fyrr fekk av tí litlu veiðu, tann part sum hann fekk fyri at vága livið og vakja eyguni út á sær við lénningina.

Men tíverri vita vit, at mangir av teimum, sum fyrr tóku tað tunga takið fyri litla lön hava ikki sloppið at fingið part í gullinum, sum nú tey seinnu árinu hevur fingist.

Hetta halda vit javnaðarmenn vera ein stóran órætt og fyri at rætta aftur nakað av órættvísinum hava vit ár aftaná ár sett uppskot fram á Føroya lögtingi um stovnan av einum hýringarkontóri, sum skal skipa fyri at allir fiskimenn skulu hava javngóðan rætt at sigla og at teir skulu eiga rættin fram um menn, sum ikki hava lagt í at fara til sjós aðratíðir, tí teir hava nokk og ovikið aðrar vegir at liva av; men tíverri eru tað 20 tingmenn, sum ikki eru samdir við javnaðarmenn, og teir hava tí ferð aftaná ferð felt hetta okkara uppskot eins og næstan øll onnur sum

miðja ímóti at beta um korini hjá teimum, sum liva á livsins skuggasíðu.

Tó at hetta sama 20-mannaveldið enn situr á tingi, so vilja vit javnaðarmenn aftur í ár leggja hetta og mong onnur góð mál inn á ting, tí móti órættvísinum skulu vit javnaðarmenn berjast soleingi, sum kjálkahornini halda og soleingi sum ein dropi av blekki er eftir í blekkglasinum.

Okkara fiskimenn hava av sonnum uppiborið eina betri pensión enn at verða tveittir arbeiðsleysir á landi av svelta við konu og børnum so tey i mongum føri enda á sanatoriumi av undirerning.

Hetta er bæði skomm og skaði, og her má annað skil fáast á áðrenn stórir partur av okkara fólki missir heilsuna av hungri.

## „Dagblaðsins“ orðklúgvári.

»Dagblaðsins« orðklúgvári og rangveiga framstilla av øllum verunleika er so almanna kunnug, at litlan hug hava vit at fáast við slíkt. At skifta orð við sámulig fólk kann virka mennandi og vera hugnaligt, sjálvt um tað eru hardastu móttæðumenn i politikki. Bara teir i privatum lívi virða hvønn annan og lata vera við at brongla orð móttæðumannsins.

Øll tey, sum tað seinasta árið hava lisið »Sosialin«, hava lagt merki til, at vit, fyri uttan teir báðar framúr iakandi rithøvundarnar Heðin Brú og William Heinesen hava fingið ein nýggjan skrivara, nevniliga »Flóka«.

At »Flóki« er eitt dulnevni vilja vit viðganga, men tað er »Heðin Brú« jú eisini; men allir lesarar eru ella verða brátt greiðir yvir, at »Flóki« eins og »Heðin Brú« eru »pseudonymir« — altsó skaldanavn eins og tey »pseudonymir«, sum skøld manga aðrastaðni i heiminum nýta. Allir lesarar eru væl eisini greiðir yvir, at Flóki er eitt skald. Hansara greinir eru ikki framsettar av einum blaðmanni, sum føddur er i fjør ella i fyrra árið, so lætt og leikandi, sum hann ferir pennin, kann eingin nýbyrjari færa sín penn.

Hetta má væl vera blaðstjóra »Dagblaðsins« greitt. Tað má krevjast av einum blaðstjóra, at hann lærir seg at skilja ímillum skaldanavn — »pseudonymir« — og tey vanligu huldumannanøvnini, sum uddu i hvørjum einasta »Dag-

blaði« fyri einum tveimum árum síðan, men sum »Dagblaðið« tykist at fara at sleppa sær av við so við og við sum blaðstjórin sjálvur venir seg at nýta og handfara pennin.

Men eru vit samdir um, at »Flóki« er eitt »pseudonym«, so fata vit ikki hví »Dagblaðið« ikki vendir sær beinleiðis til Flóka og letur okkum verða uttanfyri teirra orðaskifti. Vit hava nevniliga meir enn nóg mikið av gæsum at plukka hjá »Dagblaðnum« um vit ikki eisini skulu plukka fólkaflóksgæsar fyri Flóka; tí Flóki er meira enn so mentur sjálvur at flongja »Dagblaðið« bæði aftanfyri og frammanfyri, t. v. s. um tungublaðið, fyri uttan at vit skulu hava nakað strið av hesum.

Eisini siggja vit i somu »Dagblaðs«-grein álop á P. M. Dam.

Tað halda vit vera lítið mannsligt at gera persónlig álop á P. M. Dam meðan hann er 200 danskar milir burturi og tí ikki kann forsvara seg. Men »lad gaa«. Vit eru so til reiðar at taka stoytin fyri A. T. og P. M. Dam; men latum okkum fyrst spyrja fólkaflókksmenn um tað skal fara at verða síður i tí føroysku republikkini ella keisaradøminum, at teir menn ella tær fyrirøkur sum fáa lán i føroyska landsbankanum, skulu fáa tað brikslað upp i næsarnar hvarja ferð ein traðkar teir føroysku kapitalistarnar ella teirra blaðstjórar á tærnar? Tá ið vit hava fingið svar á tað, vilja vit fegnir skifta orð um tað lán sum slitmanna-fyrirøkurnar hava fingið, men so skulu vit meta tað saman við tey lán sum teir hava fingið sum fólkaflókkurin er umboð fyri.

»Skal der være Gilde, saa lad det være Gilde«!

Okkum dæmar ikki briksl, men vit ætla ikki at skjóta við leysakruti, ifall aðrir skjóta við skørpum. Hetta má tó ikki skiljast bókstavuliga; tí vit vóna, at alt kann greiðast á friðaligan og demokratiskan hátt. I tað borið vilja vit i øllum ferum rógva, sjálvt um nógvir av okkara bestu vinum eru svangir og 20-mannaveldið fellir øll uppskot, sum javnaðarmenn seta fram fyri at bjarga fólki frá hungri og neyð.

Ognarleysir um allan heiminn fylkist.

Ognarleysir Føroyingar fylkist á valdegnum, settið tykkara egnu menn og kvinnur inn á ting. Ifall